

SVETI PETAR MREŽNIČKI, selo kraj Duge Rese. Na njegovu je mjestu bilo ant. naselje *Romula Quadrata*. Ant. se zidovi nalaze u koritu rijeke Mrežnice. Tu su, kao i u nedalekom Varošu, nađeni mnogobrojni rimski ostaci: novac, natpisi, reljefi od bijelog mramora. Reljef bacača diska i stela s tri poprsja uzidani su u župnu crkvu Sv. Petra. Crkva je barokna građevina sa sakristijom uz poligonalno svetište i zvonikom uz gl. pročelje, podignuta na povišenu položaju. Nad glavnim je ulazom uklesana god. 1726. U crkvi se ističu barokni oltari iz XVIII. st. s vrsnim slikama (Sv. Barbara, Sv. Vinko Ferrerski), veliko raspelo, nadgrobna ploča P. Tomašića (1710), zvono (1536), velika rokoko monstranca.

LIT.: A. Horvat, Presjek razvoja umjetnosti u karlovačkom Pokuplju, Zbornik Gradskog muzeja Karlovca, Karlovac 1964. — D. Cvitanović, Sakralna arhitektura baroknog razdoblja, I, Zagreb 1985. A. Ht.

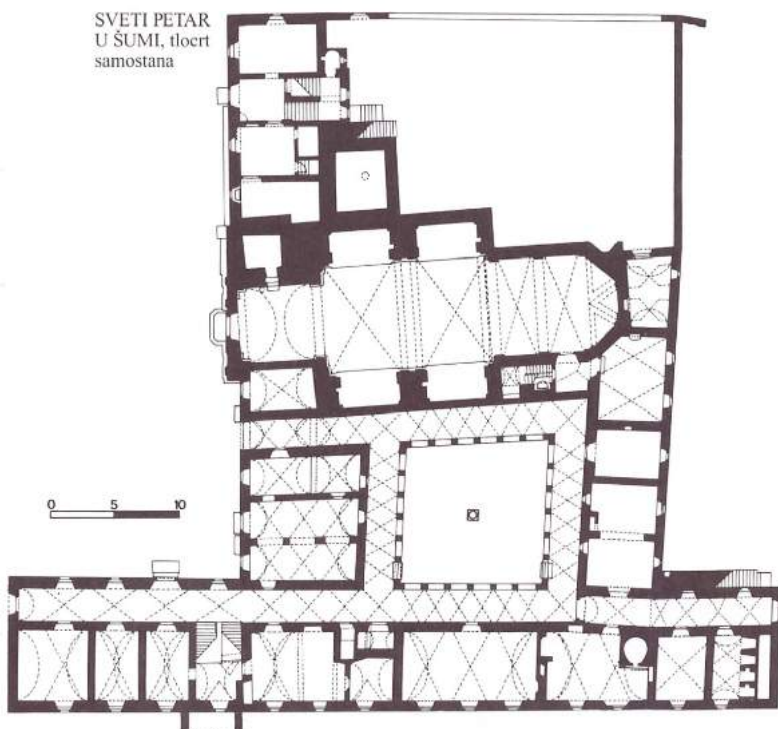
SVETI PETAR OREHOVEC, selo SZ od Križevaca. U župnoj crkvi ostao je iz gotičke faze portal, ispred kojega je na prijelazu XVI/XVII. st. prigradnja zvonik-kula. Brod i svetište, podignuti 1771–79, presvođeni su kupolastim svodovima. Oltari i crkv. posude pretežito su iz XVIII. st. Jednokatni župni dvor sagrađen je krajem XVIII. st.

LIT.: UTH — Križevci.

SVETI PETAR U ŠUMI, selo u sr. Istri. Benediktinci tu osnivaju samostan u XIII. st. (prema jednome podatku 1255), a 1459/60. preuzimaju ga pavlini i drže ga do 1782, kada se crkva pretvara u župnu a samostanski sklop prelazi u privatne ruke. — Pavlini su samostan temeljito preuredili; od benediktinske je gradnje očuvana skladna arkatura romaničkoga klaustura (gusti niz stupića s kapitelima od dva glatka lista nosi srpaste lukove arkade), koja je prigodom pregradnje u XV/XVI. st. dospjela na prvi kat, iznad renesansnih lukova. Sadašnja barokna crkva Sv. Petra i Pavla i samostanske zgrade okupljene oko klaustura nastaju krajem XVII. i poč. XVIII. st.; god. 1731. produženo je juž. krilo, a 1780. gradi se krilo sjev. od crkve. Pročelje crkve (tipološki srodno pročeljima pavlinskih crkava u Lepoglavi i Remetama) iz sred. je XVIII. st., dok zvonik (na mjestu romaničkoga) ima renesansna obilježja. Oprema crkve (pet oltara s kipovima, propovjedaonica, prospekt orgulja, korske klupe, ispovjedaonice) stilsko je cjelina nastala 1755–72. Djelo je pavlinske drvorezbarske radionice koju je vodio kipar P. Riedl. Osim drvenih kipova na oltarima njegovih je i pet kamenih kipova na pročelju. Oltarne je slike radio pavlinški slikar L. Keckheisen. Dvije kapele oblijepljene su prešanim i pozlaćenim kožnim tapetama (Venecija, XVIII. st.). Orgulje su rad Janeza Jurja Eisla (Ljubljana, oko 1770).

LIT.: D. Cvitanović, Sv. Petar u Šumi, Peristil, 1973–74, 16–17. — D. Baričević, Paulus Riedl, pavlini kipar u Istri i Hrvatskom primorju, ibid. — Horvat — Matejčić — Prijatelj, Barok. — J. Meder, Orgulje u Hrvatskoj, Zagreb 1992. Iv. Mat.

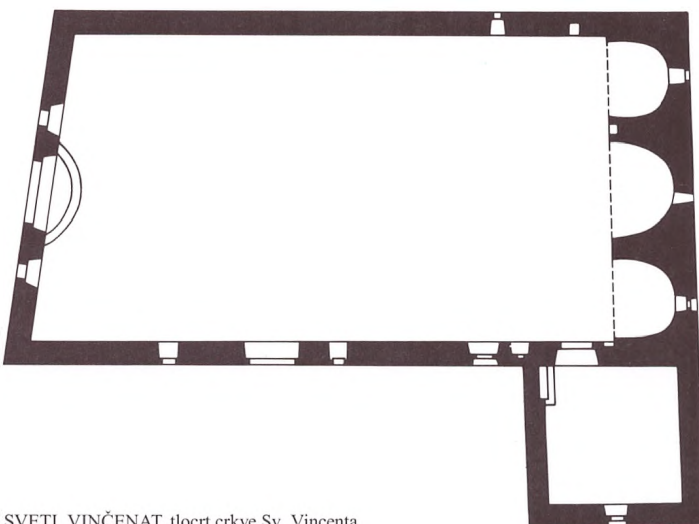
SVETI PETAR
U ŠUMI, tlocrt
samostana

SVETI VINČENAT, crkva Navještenja Marijina

SVETI SPAS NA VRELU CETINE → CETINA

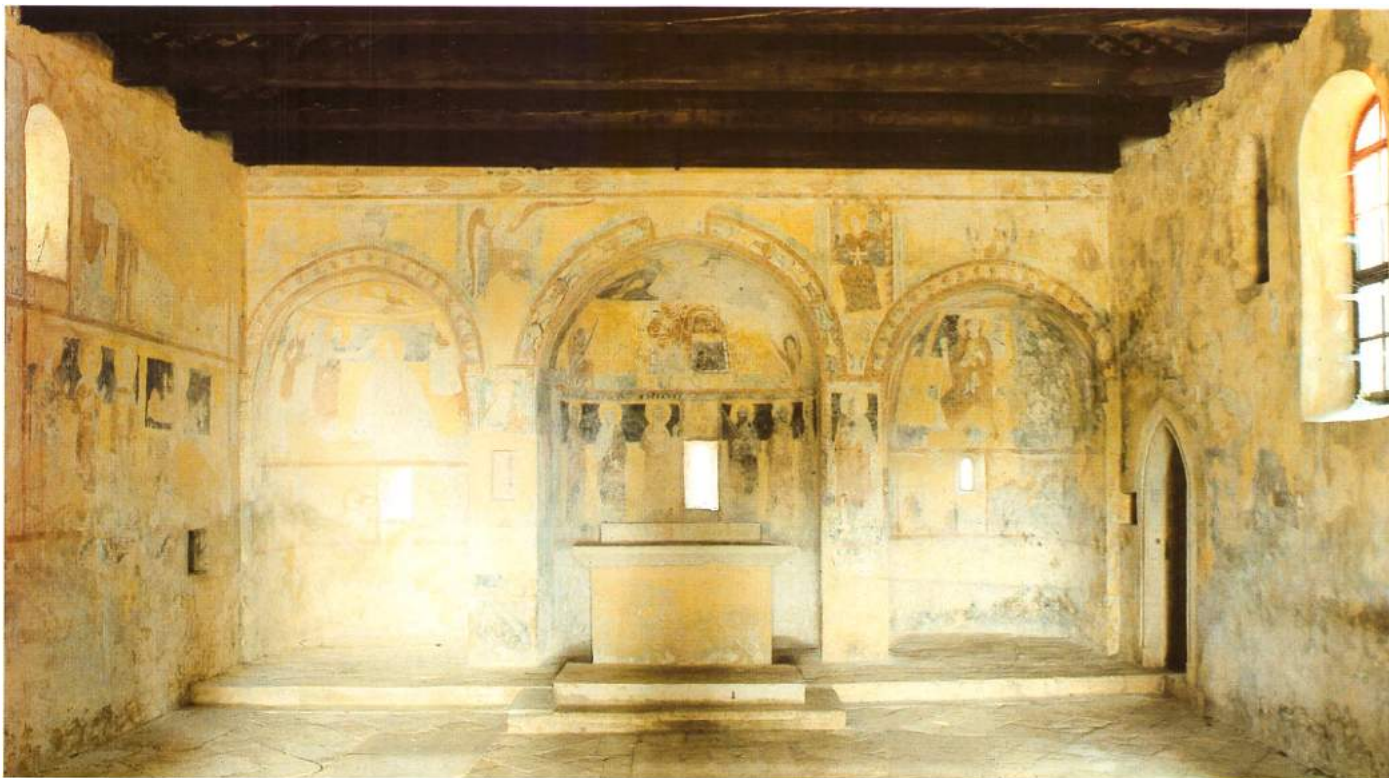
SVETI VINČENAT (Svetvinčenat, Savičenta), gradić S od Pule. U središtu naselja je četverokutan pravilni renesansni trg što ga zatvaraju pročelja župne crkve, kaštela Grimani, gradske lože i niza renesansnih kuća; u sredini trga nalazi se cisterna. *Kaštel Morosini-Grimani*, sjedište gospoštije, četverokutna je utvrda s jakim podnožjem, ugaonim kulama i jednostavnim fasadama. U drugoj pol. XV. st. kaštel je u posjedu obitelji

SVETI VINČENAT, tlocrt crkve Sv. Vincenta

Morosini koja proširuje srednjovj. kulu i u oblicima rane venec. renesanse gradi najvažnije javne građevine, župnu crkvu i gradsku ložu. Oko 1520. kaštel pripada Grimanima, koji ga djelomično pregrađuju 1589. — Najstariji je spomenik crkva Sv. Vincenta na groblju (nekada opatijska crkva); to je romanička građevina osnove u obliku pravokutnika s tri jednako velike upisane apsida na I strani. Uz crkvu je prizidana kapela s gotičkim svodom (1466). Unutrašnji zidovi crkve ukrašeni su zidnim slikama u tri sloja. Prvi se tek nazire, a drugi, opsežni romanički sa znatnim biz. utjecajem, naslikao je duž svih zidova majstor Ognobenus Trivisanus; to je najopsežniji romanički ciklus u zidnome slikarstvu Istre. Trećemu, najmlađem sloju pripadaju slike tal. smjera iz druge pol. XIV. i prve pol. XV. st. (dva obnovljena apostola i fragmentarna oltarna zidna slika na sjev. zidu s likom svete i donatora). — Crkvice Sv. Katarine jednostavna je gotička četverokutna građevina iz XV. st. sa šiljastim svodom u apsidi; u oltarnome su prostoru zidne slike iz XV. st.; lopica je prigradnja u XVIII. st. — Gotička crkvice Sv. Antuna ima presvođenu apsidu užu od četverokutna broda; u crkvi se nalazi gotički kip Sv. Antuna. — Jednobrodna župna crkva *Navještenja Marijina* (kraj XV. st.) ima renesansno trolisno oblikovano pročelje; od crkv. se opreme ističu drvena rezbarena vrata iz XVI. st., slike »Marija i sveci« (Palma mlađi) i »Navještenje« (G. Porta-Salviati), dva reljefna oltara iz 1555. i glavni barokni oltar. — Crkvice Sv. Roka s lopicom podignuta je u XVII. st.

SVETI VINČENAT, unutrašnjost crkve Sv. Vincenta

LIT.: A. Gnirs, Das Kastell in Sanvincenti (Istria), MCC, 1915. — C. Budinich, Spitzbogige Bauwerke in Istrien und den angrenzenden Gebieten, Jahrbuch CC, 1916, str. 62–64. — F. Monti, Il castello di Sanvincenti attraverso le secolari vicende, Corriere istriano, 1940, 108. — B. Fučić, Istarske freske, Zagreb 1963. Br. Ma.

SVINJAREVCI, selo J od Vukovara. Uz cestu Oriolik–Negoslavci, I od sela, otkriveni su starohrv. grobovi s nakitom. Otkopano je 60 grobova, koji pripadaju bjelobrdskoj kulturi XI. st.

LIT.: J. Brunšmid, Hrvatske sredovječne starine, VJHAD, 1903–04, str. 86–90.

SVOBODA, Karel, češki slikar i grafičar (Pláň, 14. VI. 1824 – Beč, 12. IX. 1870). Studirao na akademijama u Pragu i Beču. Slikao prizore iz

SVETI VINČENAT, retabl na bočnome oltaru u crkvi Navještenja Marijina

češ. povijesti i života Juž. Slavena te dekorativne slike u Beču. Na poziv Lj. Gaja dolazi u Zagreb 1846. Izradio četiri skice za Gajevo neobjavljeno djelo *Dogodovština Ilirije velike* i vedutu Krapine u grafici. Putujući po SZ Hrvatskoj, Slavoniji i Vojnoj krajini radio skice i studije iz narodnoga života, osobito života graničara.

LIT.: Karlo Svoboda, Glasnoša, 1865, 14, str. 109. — M. Schneider, Historijsko slikarstvo u Hrvatskoj, Zagreb 1969, str. 17, 21, 41. — Hrvatski narodni preporod 1790–1848, Zagreb 1985. V. Fo.

SZABO, Gjuro, konzervator, muzealac, pisac o umjetnosti i povijesti (Novska, 3. II. 1875 – Zagreb, 2. V. 1943). Studirao je germanistiku u Zagrebu i Beču i potom je bio nastavnik na gimnazijama u Senju, Osijeku, Bjelovaru i Zagrebu. Za studija u Beču počeo je proučavati pov. spomenike. God. 1910. specijalizira se u Beču, Nürnbergu i Pragu za moderni način konzerviranja i restauriranja pov. i umj. spomenika. Na temelju radova o srednjovj. Slavoniji postaje 1911. tajnik Zemaljskoga povjerenstva za čuvanje spomenika u Hrvatskoj i Slavoniji koje je osnovano njegovim zalaganjem. Taj pionirski posao obavljao je, uz druge dužnosti, do kraja života. God. 1919–26. bio je ravnatelj Muzeja za umjetnost i obrt, a od 1928. ravnatelj Muzeja grada Zagreba. Objavio je više od 230 radova o različitim temama (lingvistika, pedagogija, toponomastika, povijest, povijest umjetnosti i kulture, muzeologija, konzervatorstvo), no pretežno se bavio spomenicima S dijela Hrvatske. Temperamentno pisanim znanstvenim i publicističkim radovima stalno je održavao interes za spomenike kao kulturnu baštinu u doba kada njihovo čuvanje nije imalo čvrste zakonske podloge. Osobito je istraživao spomenike Hrvatskoga zagorja, povijest i spomenike Zagreba te burgeve.

BIBL.: Tri benediktinske opatije u županiji požeškoj, VJHAD, 1906–07; Der Kapitellplatz der Zukunft, Agramer Tagblatt, 24. X. 1908; Dobra Kuća, VJHAD, 1908–09; Lijesnica, ibid.; Prilozi za povjesnu topografiju požeške županije, ibid., 1910–11; Samostan cistercita u Zagrebu, VJZA, 1911, 2; Terra Dobouch, VJHAD, 1912; Izvještaj o radu zemaljskog povjerenstva za očuvanje umjetničkih i historičkih spomenika u kraljevinama Hrvatskoj i Slavoniji u god. 1911, i Inventarizacija spomenika kotara Klanjec i Pregrada, VJHAD, 1912; Orahovičke gradine, ibid., 1913–14; Spomenici kotara Krapina i Zlatar, ibid., 1913–14; Voćin i voćinska crkva, Savremenik, 1914, 2; Slike grada Zagreba iz četiri stoljeća, ibid., 1914; O stilu, »jedinstvu stila« i umjetničkom stvaranju, HP, 1914, 2; Bakačeva kula i regulacija Kaptola, Obzor, 1915, 372; Spomenici kotara Ivanec, VJHAD, 1915–19; Čazma i njena župna crkva, Katolički list, 1916, 32; Spomenici prošlosti u Srijemu, Savremenik, 1916, i 1917; Kostajnica, ibid., 1916; Rat i naši povijesni spomenici, Obzor, 1916, 357; Sredovječni gradovi u Hrvatskoj i Slavoniji, Zagreb 1920; Zagrebačke građevine XVII. st., Narodna starina, 1925, 10; Lice grada Zagreba u 19. vijeku, HK, 1927; U spomen Viktoru Kovačiću, Savremenik, 1928, 2; Banoštar, SHP, 1928, 1–2; Epilog, Narodna starina, 1928, 16; Spomenici turskog doba u Slavoniji, Novosti, 1929, 89; Umjetnost u našim ladanjskim crkvama, Zagreb 1929, 1934; Historijski pregled za Liku u Planinarskom vodiču po Velebitu, Zagreb 1929; Prilozi za građevnu povijest zagrebačke katedrale, Narodna starina, 1929, 19; Pag, zaboravljeni otok, Književnik, 1930, 5 i 6; Spomenici prošlosti otoka Krka,